

УДК 004.65:002.1:37

Титарчук С. В., аспірант

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Малежик П. М., д.пед.н., професор

*Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

МЕТОД ОПТИМІЗАЦІЇ ДОСТУПУ ДО АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ У СИСТЕМАХ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ З УРАХУВАННЯМ ПОТРЕБ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Електронний документообіг (ЕДО) є ключовою складовою цифрової трансформації суспільства. Він охоплює всі етапи роботи з документами: створення, обробку, передачу та архівування, що сприяє підвищенню ефективності управління інформаційними ресурсами [4].

Особливе значення в цьому контексті мають електронні архіви, які забезпечують довготривале збереження документів та швидкий доступ до них. Оперативний доступ до інформації є критично важливим в умовах зростання обсягів даних [2].

Освітній процес потребує оперативного та релевантного доступу до різноманітних документів: навчальних матеріалів, наукових публікацій і адміністративних даних. У великих архівах їх пошук часто ускладнений, що підтверджується дослідженнями цифровізації документообігу [1].

Основною проблемою є відсутність єдиних підходів до організації доступу: структура даних різноманітна, метадані не уніфіковані, пошукові механізми працюють неефективно, а системи не враховують специфічні потреби користувачів освітнього середовища [3].

Метою даної роботи є розробка методу оптимізації доступу до архівних документів із урахуванням особливостей освітнього процесу.

Запропонований метод ґрунтується на комплексному підході, який поєднує стандартизацію метаданих, семантичний аналіз та персоналізацію доступу.

1. Стандартизація метаданих. Для кожного документа формується уніфікований опис, який включає назву, автора, дату, тип документа, ключові слова та освітню категорію. Це забезпечує єдину структуру даних і підвищує точність пошуку.

2. Класифікація документів. Документи групуються за освітніми потребами: навчальні матеріали, наукові роботи, методичні документи та адміністративні дані. Така класифікація спрощує навігацію архівом та підвищує ефективність пошуку.

3. **Семантична індексація.** Використання методів семантичного аналізу дозволяє автоматично виділяти ключові терміни, встановлювати зв'язки між ними та формувати тематичні кластери. Це забезпечує реалізацію інтелектуального пошуку.

4. **Персоналізація доступу.** Враховуються ролі користувачів (студент, викладач, науковець, адміністратор). Для кожної категорії визначаються рівні доступу та пріоритети пошукових запитів, що підвищує зручність використання системи.

5. **Інтелектуальний пошук.** Пошукова система аналізує не лише ключові слова, а й зміст документа, використовуючи фільтри та рекомендаційні механізми. Система пропонує релевантні документи на основі попередніх запитів користувача.

Запропонований метод дозволяє скоротити час пошуку та підвищити релевантність результатів, що сприяє ефективнішому використанню архівних ресурсів.

Наукова новизна полягає в інтеграції трьох підходів: структурного, семантичного та користувацького, із фокусом на специфіку освітнього процесу.

Практичне значення методу полягає у можливості його застосування у закладах освіти для покращення доступу до навчальних та наукових ресурсів, що підвищує якість освітнього процесу.

Отже, оптимізація доступу до архівних документів є актуальним завданням сучасної електронної освіти. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розвиток інтелектуальних технологій пошуку.

Список використаних джерел:

1. Костякова А. Діджиталізація документообігу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-72>

2. Кравець Р., Бойко П., Марковець О. Електронний архів як засіб швидкого доступу до управлінської інформації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 4. С. 14-21. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2023.293967>

3. Перчук О., Вовченко Р., Артюх О. Особливості впровадження цифровізації документообігу в державних установах (на прикладі бібліотек та архівів). *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-70>

4. Плаксієнко В., Черненко К. Електронний (безпаперовий) документообіг. Електронний цифровий підпис. *Економіка. Управління. Інновації*. 2019. № 1(24). DOI: [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2019-1\(24\)-7](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2019-1(24)-7)